

KIRSAL KESİMDE MÜLKSÜZLEŞME

Aydınlık Dergisi, 28 Eylül 1997

Yıldırım Koç

Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel, geçenlerde yaptığı konuşmalarda yine tarımdaki nüfusa ilişkin beklentilerini ifade etti. Sayın Demirel, yüzde 44'lük nüfusun yüzde 10'un altına indirilmesinin hedeflendiğini söyledi ¹. IMF'nin Türkiye masası şefi Martin Hardy de, 1996 yılında yaptığı bir konuşmada, tarımdaki nüfusun payının yüzde 45 olmasına karşın, tarım sektörünün milli gelire katkısının yüzde 15 dolaylarında olduğunu belirtmiş, tarımdaki nüfusun yüzde 10'lara inmesi gerektiğini söylemişti.

Dünyada ve Türkiye'de işgücünün yapısında önemli değişiklikler yaşanıyor. Bu değişikliklerin biri, tarımdaki nüfusun hızla azalması, özellikle hizmetler sektöründeki istihdamın ise hızla artmasıdır. Örneğin, Avrupa Birliği'nin 15 ülkesinde tarımda istihdam edilenlerin toplam istihdam içindeki payı 1958 yılında yüzde 19 idi. Bu oran, 1994 yılında yüzde 6,1'e geriledi. Amerika Birleşik Devletleri'nde tarımdaki istihdamın toplam istihdam içindeki payı 1958 yılında yüzde 8 iken, 1993 yılında yüzde 2,7'ye düştü. Japonya'da ise 1958 yılında yüzde 33 olan bu oran, 1993 yılında yüzde 5,9'a gerilemişti ².

Özellikle Japonya'da yaşanan gelişme çarpıcıdır. Japon sanayii, 1960'lı ve 1970'li yıllardaki hızlı büyümesinde gereksinim duyduğu işgücünün büyük bir bölümünü, kırsal kesimde yaşanan mülksüzleşmeyle sağladı.

Türkiye'de de önümüzdeki yıllarda tarım kesiminde hızlı bir mülksüzleşme yaşayacağız. Tarımsal girdilerde sağlanan subvansiyonların azaltılması, tarım sektörünün ayakta durmasına yardımcı olan kamu kuruluşlarının kapatılması veya özelleştirilmesi, taban fiyatı uygulamasının azaltılması, tarım ürünleri ithalatının kolaylaştırılması, köylüye verilen kredinin faizinin yükseltilmesi ve PKK'nın terör faaliyetleri gibi etmenlere bağlı olarak, kırsal kesimde hızla bir mülksüzleşme gerçekleşmektedir. Avrupa Birliği ile girilen gümrük birliğinin tarım ürünlerini de kapsamaya doğru gittiğinde Avrupa'nın yaptığı baskılar sonuç verirse, bu süreç daha da hızlanacaktır.

Bu hızlı mülksüzleşme ve getirdiği göç, çok ucuz bir işgücü yaratmaktadır. Bir işverenin gözlemi, göç merkezlerinden olan Adana bölgesinde tekstil sektöründe eve-iş-verme uygulamasının hızla yayıldığıdır. Eve-iş-verme uygulaması, kapitalizmin en ilkel ve en vahşi sömürü aracıdır. Diğer taraftan, Denizli, Kahramanmaraş, Gaziantep, Çankırı, Çorum, Çorlu-Lüleburgaz, Manisa bölgelerinde son derece hızlı ve ihracata dönük bir sanayileşme gerçekleşmektedir.

Kırsal kesimde geçmişte siyasal kaygılarla geciktirilmiş olan mülksüzleşme, giderek hızlanarak büyük bir işgücünü kentlere itmektedir. Bu işgücünün bir bölümü işçi sınıfına katılırken, bir bölümü de lumpenproletaryaya katılmakta, gerektiğinde işçi sınıfına karşı kullanılabilen bir kitle oluşmaktadır.

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, 5 - 10 yıl içinde gerçekleşecek bu hızlı mülksüzleşmenin ilk aşamada yaratacağı olumsuz koşulları göğüslemeye henüz yeterince hazır değildir. Artan işsizlik, iş sahibi insanların mücadele konusunda çok ürkekleşmesine yol açmaktadır. İş bulabilenler, işsiz kaldıkları dönemin kötü anıları karşısında, İş Yasası'nda var olan haklarını talep etmede bile isteksiz davranmaktadır.

Bu süreç, uzun vadede olumludur. "Kırsal kesimin budalalığı" sona erecektir. Ancak kısa vadede önümüzde, şeriatçılığın ve ırkçılığın kolayca zemin bulabileceği bir yoksulluk bataklığı gözükmektedir. Kırsal kesimin budalalığının yerini şeriatçılığın veya ırkçılığın almamasını, yoksulluğun çürümeye değil örgütlü toplumsal tepkiye yol açmasını sağlamanın yolu da, sendikacılık hareketinin ve işçi sınıfına yakınlık duyan siyasal hareketlerin çok esnek ve yaratıcı politikalar izlemesinden geçmektedir. Bu politikalar ise, ne yazık ki, henüz pek gözüküyor.

¹ Cumhuriyet, 20.9.1997

² Eurostat, The European Union: Key Figures, İtalya, 1997, s.23.